

PELASTUSOPISTO

2019

**Sopimushenkilöstön Pelastusopiston
koulutusjärjestelmä ja opetussuunnitelma
PeODno-2019-22**

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisällys

1. JOHDATUS.....	2
1.1. SOPIMUSPALOKUNTIEN TEHTÄVÄT JA MERKITYS PELASTUSTOIMEN JÄRJESTELMÄSSÄ	2
1.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN RAKENTAMISEN TAUSTAA	3
1.3. LAINSÄÄDÄNTÖ PELASTUSOPISTON SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN TAUSTALLA	4
1.3.1. Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot.....	5
1.4. SIIRTYMÄAIKA.....	5
1.5. PALAUTEJÄRJESTELMÄ	5
2. PELASTUSTOIMINTAAN OSALLISTUVAN SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ.....	7
2.1. PEDAGOGINEN AJATTELU KOULUTUSJÄRJESTELMÄN TAUSTALLA	7
2.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ.....	9
2.2.1. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuonna 2019.....	10
2.2.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuosina 2020 – 2022	11
LÄHTEET	12

1. Johdatus

Sisäministeriö antoi 24.4.2017 päivätyssä kirjeessään Pelastusopistolle tehtäväksi käynnistää toimenpiteet sopimuspalokuntahenkilöstön koulutuksen kehittämiseksi. Pelastusopiston uutena tehtävänä on 1.1.2019 jälkeen vastata pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimimisen henkilöstön sekä pelastuslain (379/2011) 2 a §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstön opetussuunnitelman valmistelusta, ylläpidosta ja kehittämisestä, kouluttajakoulutuksesta, kouluttajarekisterin ylläpidosta sekä opetusmateriaalin tuottamisesta.

Lisäksi sisäministeriö antoi Pelastusopistolle tehtäväksi perustaa pysyväisluonteisen sopimuspalokuntakoulutuksen kehittämisverkoston, jonka tehtävänä on tukea sopimuspalokuntakoulutuksen opetussuunnitelman kehittämistä. Verkoston jäseniksi kutsuttiin seuraavat henkilöt:

Jarmo Haapanen, pelastusjohtaja, pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
Minna Hirvonen, koulutusjohtaja, Pelastusopisto
Terhi Kivijärvi, koulutuspäällikkö, Länsi-Suomen Pelastusalan liitto ry
Isto Kujala, toiminnanjohtaja, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry. (SSPL)
Jaakko Linko, yksikönjohtaja, Ylihärmän paloasema / Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry. (SSPL)
Mika Mäkelä, palomestari, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
Kirjo Savolainen, suunnittelija, Pelastusopisto
Markku Savolainen, kehittäispäällikkö, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK)
Pasi Uurasmaa, koulutuspäällikkö, Suomen Palopäällystiitto (SPPL)

Kehittämisverkoston puheenjohtajana toimii koulutusjohtaja Minna Hirvonen ja sihteerinä suunnittelija Kirjo Savolainen. Kehittämisverkoston kokoonpanoa vaihdetaan hallitusti.

Koulutuksen kehittämisverkoston näkemyksille annetaan runsaasti tilaa ja ne ohjaavat omalta osaltaan suunnittelua. Lisäksi Pelastusopistolla on runsaasti sidosryhmiä, joiden asiantuntemusta voidaan käyttää järjestelmän kehittämiseksi. Keskeisessä roolissa koulutusjärjestelmän ja opetussuunnitelman kehittämistyössä ovat Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän suunnittelija, koulutuslinjat ja tiimit, sekä substanssista vastaavat aihealueen vastuuopettajat. Pelastusopisto hyödyntää työssä moniammatillista organisaatiotaan ja hyväksi havaittuja käytänteitä. Myös sisäministeriön asettaman työryhmän raporttia (14.12.2014) ”Eesitys pelastuslaitosten pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön opetussuunnitelmaksi” sekä muuta opetussuunnitelman kehittämiseksi tehtyä työtä on käytetty opetussuunnitelman rakentamisen tukena.

1.1. Sopimuspalokuntien tehtävät ja merkitys pelastustoimen järjestelmässä

Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti. Toiminnassa varaudutaan myös erilaisten häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa.

Sisäministeriö johtaa ja valvoo pelastustointa. Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen järjestelyistä riskianalyysin perusteella tehdyn palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen tehtävä on huolehtia pelastustoiminnasta ja muista sille pelastuslaissa säädettyistä tehtävistä omalla toimialueellaan.

Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan. Sopimuspalokuntia on erilaisia (valmiuspalo- ja täydennyspalokunta, tukipalokunta, muu palokunta) niiden valmiustason ja pelastuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan. Suomessa on noin 700 sopimuspalokuntaa, jotka muodostuvat VPK-sopimuspalokunnista, henkilökohtaisen sopimuksen (työsopimus) sopimuspalokunnista ja työpaikkasopimuspalokunnista. Teollisuus- ja laitospalokuntien tehtävänä on yleensä keskittyä omien ja sopimuskumppaneiden tuotantolaitosten riskeihin sekä niiden ennaltaehkäisevään vahingontorjuntatyöhön, mutta tehdas- ja laitospalokunnalla voi olla palokuntasopimus alueensa pelastuslaitoksen kanssa.

Sopimuspalokuntien tehtävät vaihtelevat toiminta-alueen ja palokunnan operatiivisen palokuntaryhmän mukaisesti. Sopimuspalokunnat tekevät yleisesti ottaen kaikkia pelastustoimen hälytystehtäviä. Lisäksi noin 400 sopimuspalokuntaa osallistuu ensivastetehtäviin. Ensihoidon osana suoritettavasta sopimuspalokuntien ensivastetoiminnasta on muodostunut useilla alueilla tärkeä osa ensihoitopalvelua. Hälytystehtävien lisäksi sopimuspalokunnat osallistuvat myös turvallisuusviestinnän toteuttamiseen. Operatiivisiin tehtäviin osallistuu noin 4000 päätoimista henkilöstöä sekä 13400 hälytyskelpoista sopimuspalokuntalaista. Sopimuspalokuntalaiset ovat mukana noin 60 %:ssa vuotuisista pelastustoimen hälytystehtävistä. Sopimuspalokuntien tehtävät ja sopimuksen mukainen lähtöaika vaihtelevat eri palokunnilla.

Sopimuspalokuntatoiminta ja sivutoimisen sopimushenkilöstön käyttö on Suomen kaltaisessa harvaan asutussa maassa välttämätöntä tehokkaan pelastustoiminnan järjestämiseksi. Maan pinta-alasta on noin 90 % aluetta, jossa sopimuspalokunta huolehtii pelastustoimen ensilähdöstä. Muulla alueella sopimuspalokunnat tukevat ammattipalokuntia tai toimivat itsenäisesti päällekkäisissä tilanteissa. Sopimuspalokunnat ovat keskeinen voimavara, jolla pelastustoimen palvelut voidaan turvata tasapuolisesti maan kaikissa osissa. Vapaaehtoinen ja sivutoiminen henkilöstö muodostavat myös tärkeän osan poikkeusolojen pelastustoimen henkilöstöstä.

1.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän rakentamisen taustaa

Pelastusopisto on rakentanut koulutusjärjestelmän vastaamaan keskeisiin sopimushenkilöstön osaamistavoitteisiin. Koulutusjärjestelmän pelastustoiminnan osioon, niin miehistö-, kuin alipäällystö- ja päällystötasolla on koottu keskeiset koulutuskokonaisuudet, jotka mahdollistavat yhtenäisen pelastustoimintaosaamisen valtaosaan pelastustoimen kannalta keskeisiin tehtäviin. Koulutusjärjestelmän kurssit ja kurssien sisällöt antavat mahdollisuuden huomioida myös pelastustoimen alueellisia eroavaisuuksia sopimushenkilöstön osalta. Koulutusjärjestelmän kouluttajakoulutuksen osio, vastaavan kouluttajan koulutus, vahvistaa kouluttajien pedagogista ja didaktista osaamista ja varmistaa näin koulutusjärjestelmän pelastustoiminnan osion koulutettavien oppimista ja osaamistavoitteiden saavuttamista. Vastaavan kouluttajan koulutuksella pyritään myös varmistamaan koulutuksen laatua huolimatta siitä, missä puolella Suomea pelastustoimintosaamisen kursseja jatkossa järjestetään.

Pelastusopiston sopimushenkilöstön kurssijärjestelmä muodostaa luontevan horisontaalisen sekä vertikaalisen jatkumon. Koulutukseen hakeudutaan miehistötasolle, jolla on, alueellisuus huomioiden, mahdollisuus kouluttautua myös eri tehtäviin. Sopimushenkilöstön vertikaalista urapolkua on mahdollista jatkaa alipäällystön kautta aina sopimushenkilöstön päällystökoulutukseen.

Opetussuunnitelmat laaditaan ja hyväksytään samanaikaisesti Pelastusopiston muiden opetussuunnitelmien kanssa. Tällä varmistetaan Pelastusopiston tutkintokoulutuksen ja sopimushenkilöstön koulutuksen tavoitteiden synkronointi sekä molempien koulutusten kehittäminen yhtäaikaan vastaamaan toimialan tarpeisiin. Opetussuunnitelmaa laadittaessa kiinnitetään erityistä huomiota koulutuskokonaisuuksien perusteiden tarkasteluun (osaamistarpeet ja niistä kumpuavat koulutuksen osaamistavoitteet eri osaamistasoille, pedagogiset ratkaisut yms.). Opetussuunnitelma on jatkuvan kehitystyön kohteena. Sopimushenkilöstön opetussuunnitelmaan kuvataan nykyistä systemaattisemmin ja yhdenmukaisella tavalla kurssien osaamistavoitteet. Opintojaksokuvaukset kirjoitetaan niin, että ne mahdollistavat uudet toteutustavat ja muut tarvittavat muutokset opintojakson sisällä ilman, että hyväksytyyn opetussuunnitelmaan tarvitsee tältä osin tehdä muutoksia. Lisäksi opetussuunnitelmaprosessissa korostuvat nykyistä enemmän eri aihealueiden integrointi sekä eri kurssien välinen opetuksen integrointi ja jatkumo.

1.3. Lainsäädäntö Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän taustalla

Pelastuslain (379/2011) 2 a §:ssä määritellään seuraavaa:

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) **pelastustoimella** tehtävää alaa, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta;
- 2) **pelastustoiminnalla** kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia;
- 5) **sopimuspalokunnalla** pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa tai sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Pelastuslain 56 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on 57 §:n 2 momentissa säädetty koulutus.

Pelastuslain 57 §:ssä todetaan, että pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista ja koulutuksesta.

Valtioneuvoston pelastustoimesta antaman asetuksen (407/2011) 7 §:ssä todetaan seuraavaa:

Pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokunnan henkilöstön kelpoisuus Pelastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettulta sivutoimiselta henkilöltä ja sopimuspalokuntaan kuuluvalta henkilöltä vaaditaan, että:

- 1) sammutus- ja pelastustyöhön osallistuva on suorittanut vähintään Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen sammutustyökurssin;
- 2) sammutus- ja pelastustyöhön osallistuva päällystö ja alipäällystö on suorittanut vähintään Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen yksikönjohtajakurssin tai pelastusalan ammatillisen tutkinnon;

3) palokunnan päällikkö on suorittanut pelastuslain 55 §:ssä tarkoitettussa oppilaitoksessa vähintään sopimuspalokunnan päällikkökurssin, sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin taikka tämän asetuksen 6 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun tutkinnon.

Pelastussukellustehtävään osallistuvalta vaaditaan lisäksi, että hän on suorittanut tehtävän edellyttämän Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen kurssin.

1.3.1. Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot

Pelastuslain 57 §:ssä todetaan, että pelastustoimintaan osallistuvalta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Valtioneuvoston pelastustoimesta antaman asetuksen 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuna sammutustyökurssina toteutetaan seuraavat Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot: pelastustoiminnan peruskurssi.

Valtioneuvoston pelastustoimesta antaman asetuksen 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yksikönjohtajakurssina toteutetaan seuraavat Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot: ryhmänjohtajakurssi.

1.4. Siirtymäaika

Vastuu sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmästä siirtyi Pelastusopistolle 1.1.2019. Pelastusopisto on sopinut Suomen pelastusalan keskusjärjestön (SPEK) kanssa siirtymävaiheen järjestelyistä vuosille 2019 – 2022. Pelastusopiston opetussuunnitelmaan tulevien osaamiskokonaisuuksien osalta edetään siirtymävaiheessa osittain rinnakkain. Sopimushenkilöstön koulutukseen sovelletaan Pelastusopiston hyväksymää (PeO Dno/2013/954) SPEK:n opetussuunnitelmaa kurssikohtaisesti siihen saakka, kunnes Pelastusopiston tuottamien kurssien aineisto ja siihen liittyvä kurssikohtainen koulutus ovat valmiit. SPEK:n kouluttamilla kurssinjohtajilla on oikeus toimia vastaavina kouluttajina, kun he ovat ilmoittautuneet Pelastusopiston vastaavan kouluttajan rekisteriin. Kurssinjohtajan tulee suorittaa vastaavan kouluttajan koulutus vuoden 2020 loppuun mennessä.

SPEK ylläpitää kurssiaineistoa ja oppimisympäristöä, kunnes Pelastusopiston tuottamien kurssien aineisto ja siihen liittyvä kurssikohtainen koulutus ovat valmiit. Pelastusopiston kurssiaineisto tulee ottaa käyttöön kurseilla viimeistään aineiston valmistumisvuotta seuraavana vuotena.

1.5. Palautejärjestelmä

Pelastusopisto käyttää systemaattista palautejärjestelmää, jotta sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmällä pystytään vastaamaan alueellisista osaamistarpeista kumpuaviin osaamistavoitteisiin sekä varmistamaan tasalaatuinen ja korkeatasoinen koulutus paikkakunnasta ja kouluttajasta huolimatta.

Pelastusopisto kerää itse järjestämänsä koulutuksen osalta palautetta suoraan Webropol-järjestelmän avulla. Nämä koulutuskokonaisuudet ovat vastaavan kouluttajan koulutus sekä päällystötason koulutuskokonaisuudet. Palaute käsitellään Pelastusopiston prosessien mukaisesti.

Pelastusopisto kerää vastaavien kouluttajien koulutustoiminnasta palautetta suoraan kouluttajien käytössä olevien Moodle-alustojen kautta. Vastaavien kouluttajien odotetaan analysoivan saamansa opiskelijapalautteen ja kehittävän omaa toimintaansa palautteen pohjalta. Pelastusopisto käsittelee jokaisen vastaavan kouluttajan saamia palautteita määräajoin. Pelastusopisto kerää vastaavien kouluttajien toiminnasta järjestelmällisesti palautetta myös koulutuksen järjestäjiltä. Palaute käsitellään Pelastusopiston prosessien mukaisesti. Palautteella voi olla vaikutusta myös vastaavan kouluttajan lisenssin voimassaoloaikaan.

Opetussuunnitelman, toteutussuunnitelmien sekä Moodle-oppimisympäristössä olevien kurssimateriaalien kehittämiseksi käytetään sekä koulutettavilta että vastaavilta kouluttajilta saatua palautetta.

2. Pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä

2.1. Pedagoginen ajattelu koulutusjärjestelmän taustalla

Oppimisympäristön muutoksessa kyse on yhteiskunnallisista muutoksista, oppimisenäkemyksissä tapahtuneesta kehityksestä ja didaktisista muutoksista, joissa korostuvat opiskelijakeskeinen, ongelmälähtöinen tutkiva oppiminen, sosiaalinen vuorovaikutus, yhteistoiminnallinen ja yhteisöllinen oppiminen sekä oppimisen siirtyminen tai verkottuminen myös luokkahuoneen ulkopuolelle. Fyysisen ulottuvuuden lisäksi oppimisympäristöihin liittyvät sosiaalinen, tekninen, paikallinen ja didaktinen ulottuvuus, sekä monikulttuurisissa yhteisöissä myös kulttuurinen ulottuvuus. (Manninen et al., 2007)

Oppimista voidaan tarkastella ja selittää erilaisista teoreettisista näkökulmista. Näin syntyneitä oppimisenäkemyksiä on runsaasti ja niitä voidaan luokitella monella eri tavalla. Seuraava koontitaulukko keskeisimmistä oppimisenäkemyksistä on teoksesta Lindblom-Ylänne ja Nevgi (2003). Erilaisten oppimisenäkemyksien pohjalta opettaja ja opiskelija muodostavat oman henkilökohtaisen oppimiskäsityksensä siitä, mitä oppiminen on.

	Tiedon jakaminen	Jäsenneilyn tiedon välittäminen	Opettajan ja opiskelijan vuorovaikutus	Ymmärtäminen auttaminen ja tukeminen	Käsitteellinen muutos
Oppimisenäkemyks	Behaviorismi	Kognitiiviset näkemykset	Humanismi	Konstruktivismi	Sosiokonstruktivismi
Opettajan rooli	tiedon valmistelija ja jakaja	tiedon jäsentäjä ja välittäjä	ohjaaja ja valmentaja	fasilitaattori ja auttaja	muutosagentti ja kehityksen alkuunpanija, edelläkulkija
Opetus	tiedonvälitystä	tiedollisen ristiriidan herättäminen ja oppimisprosessia loogisesti tukeva jäsenneily esitys	vuorovaikutuksellinen, keskusteleva prosessi	prosessimaista opetusta, jossa tavoitteena on oppijoiden tukeminen	kehittävää, suuntaa näyttävää ja lähikehityksen vyöhykkeelle ohjaavaa opetusta
Opiskelijan rooli	passiivinen vastaanottaja	vastaanottaja, aktiivinen kokeilija	osallistuja	opiskelija vastaa omasta oppimisestaan	opiskelija osallistuu yhteiseen oppimisprosessiin ja vastaa myös muiden oppimisesta
Sisältö	sisältö on määritelty etukäteen opetus-suunnitelmassa	opettaja organisoii ja jäsentää opetussuunnitelmassa kuvatun sisällön opetusta varten	opettaja etsii ja valitsee sisällöt oman asiantuntemuksensa pohjalta	sisällön määrittävät ja sopivat opettaja ja opiskelija yhdessä	opiskelijan itse määrittämä ja muodostama, muuttuva sisältö
Tieto	opettajan omistama tieto, tieto siirtyy opiskelijalle	opettajan omistama tieto, opiskelija saa tiedon oivaltamalla ja soveltamalla	opettajan omistama tieto, jonka opiskelija löytää	opiskelija rakentaa oman tietonsa	sosiaalisesti yhdessä muiden kanssa konstruoitu tieto

Pelastusopiston strategisten linjauksiin pohjautuen oppimisen nähdään Pelastusopistolla pitkälti perustuvan sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen on sosiaalinen ja kulttuurinen ilmiö. Tieto ja osaaminen rakentuvat kokemuksen kautta aiemmin opitun pohjalle sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Opiskelija on aktiivinen ja vastuullinen toimija, ja oppiminen on päämäärään ja tavoitteisiin suuntautunutta, oppiminen tapahtuu yhteisöllisesti ja kytkeytyy ammatillisiin konteksteihin. Teoreettisen tiedon lisäksi taitoja opitaan tekemällä niin, että opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa ammattialansa työtehtävissä. Elinikäisen oppimisen taidot ovat keskiössä alati muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa.

Oppiminen nähdään Pelastusopistolla myös konnektivistisena (Siemens, 2004), jolloin oppimisessa hyödynnetään teknologiaa erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja oppiminen on kytkentöjen ja yhteyksien luomista eri tietolähteistä ja verkostoista saadun tiedon pohjalta. Ns. nettisukupolven edustajille luontevat oppimisen kanavat ovat pitkälti digitaalisia. Oppijan omaa tietovarantoa, tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita hyödynnetään. Tietoa etsitään, rakennetaan ja jaetaan yksin ja yhdessä hyödyntäen mobiilia audiovisuaalista viestintää, kuvaa, ääntä ja sosiaalista mediaa. Oppiminen on aktiivista, toiminnallista ja yhteisöllistä, ja tieto päivittyy jatkuvasti.

Kiinnostus on avainsana oppimisessa, jota uudet teknologian ja digitalisaation tuomat välineet tukevat ja toimivat väylänä. Samoin uudet ilmiöpedagogiikkaan perustuvat käytännöt auttavat opiskelijoita ottamaan jo olemassa olevia kiinnostuksen kohteita osaksi toimintaa, jota voidaan tukea uudella teknologialla. Samalla tavoin uudet joustavammat oppimistilat voivat mahdollistaa uusia toimintatapoja ja pedagogisia käytäntöjä, joiden avulla voidaan auttaa opiskelijoita kehittämään omaa toimijuuttaan ja omistajuuttaan oppimisen ja toimintansa suhteen. Tällöin opettaja ohjaa, seuraa ja toimii asiantuntijana. Hyvä pedagogiikka on ensisijaista, välineet ja oppilaiden yhteisöllinen toiminta toimivat mahdollistajana oivaltavalle oppiselle. (Lonka, 2015)

Oppimisen tavoitetaso	Opetukselliset teot	Opiskelutoiminta	Ympäristön rooli
Informaation saaminen	Informaation tarjoaminen	Lukeminen, kuuntelu, katselu, tekeminen, kokeminen	Innostava, informaatiota tarjoava, autenttinen tai simuloitu ympäristö
Muistaminen	Kontrolli	Kertaus, muistelu, toistaminen	Vuorovaikutuksen ja kertaamisen mahdollistava ympäristö ja välineet
Ymmärtäminen	Prosessoinnin ohjaus	Kokeilu, prosessointi, kysely, keskustelu, reflektointi	Kommunikaation ja vuorovaikutuksen (ihmiset, opittava asia) mahdollistava kokeiluympäristö
Soveltaminen	Harjoittaminen	Tekeminen, soveltaminen, harjoittelu	Autenttinen tai simuloitua ympäristö, joka mahdollistaa opitun soveltamisen ja tekemisen

Opettaminen, opiskelu ja oppiminen (Manninen et. al, 2007).

Didaktiikassa tapahtuneissa muutoksissa korostuvat opiskelijakeskeisyys, ongelmalähtöisyys sekä yhteistoiminnallisuus ja yhteisöllinen oppiminen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Opettamisen keskiössä on

yhä enemmän ohjaajan rooli tiedon jakamisen roolin sijaan, mutta rooli voi vaihdella opettajan käyttämien toimintamallien mukaan.

Oppimiskulttuurissa keskiössä ovat oppilaan itseohjautuvuus ja oppimaan oppiminen. Toivola (2015) toteaa, että opiskelijan itseohjautuvuutta tuetaan itsearviointilla ja tavoiteoppimisen konkretisoitumisella. Oppimiskulttuurin muutoksessa kyse siitä, miten teknologiaa, digitalisaatiota ja opiskelijan osaamisen potentiaalia voidaan hyödyntää ja näin motivoida opiskelijaa oppimaan. Oppimista edistäviä tapoja oppia voi hyödyntää yhteisöllisesti ennen harjoitettavaa opetusta ja/tai sen jälkeen opiskelijan siirtyessä analysoimaan toimintaansa verkossa. Harjoitettava opetus on paikka- ja aikasidonnaista käytännöllistä opetusta, jossa jäljitellään mahdollisimman aitoja työsuorituksia. Tiedollinen osaaminen ulosmitataan taitoa vaativissa työsuorituksissa. Usein työtä tehdään pareittain tai ryhmässä, tämä edellyttää myös hyviä sosiaalisia taitoja. Harjoittavalla opetuksella pyritään vahvistamaan erityisesti taidon oppimista erilaisissa sosiaalisissa konstruktioissa (yksilö, pari, ryhmä).

2.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä

Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisesti sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän muodostavat seuraavat koulutuskokonaisuudet:

Vastaavan kouluttajan koulutus

- Vastaavan kouluttajan kurssi

Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan koulutus

Sopimushenkilöstön perustaidot

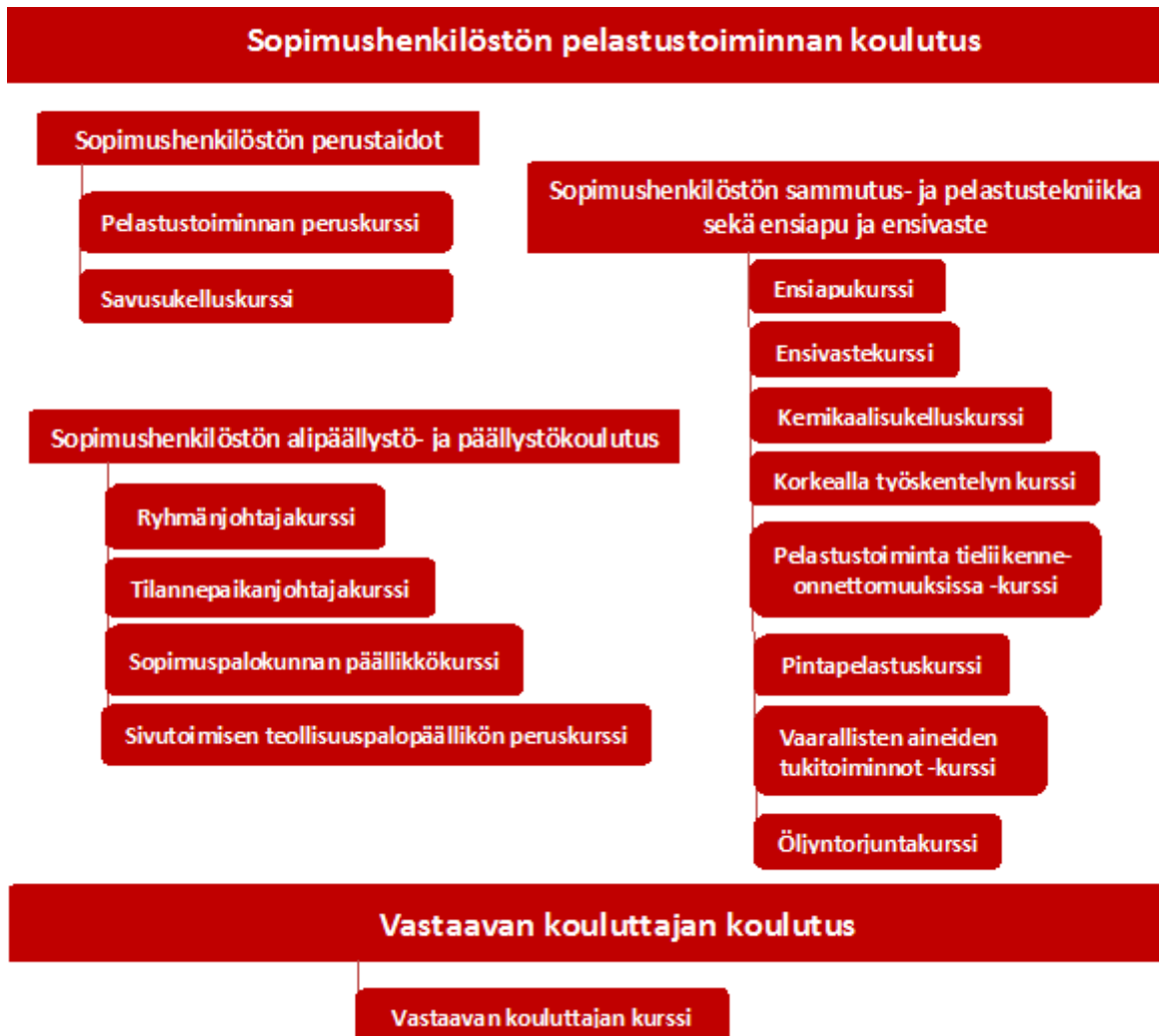
- Pelastustoiminnan peruskurssi
- Savusukelluskurssi

Sopimushenkilöstön sammutus- ja pelastustekniikka sekä ensiapu ja ensivaste

- Pelastustoiminta tieliikenneonnettomuuksissa -kurssi
- Pintapelastuskurssi
- Korkealla työskentelyn kurssi
- Vaarallisten aineiden tukitoiminnot -kurssi
- Kemikaalisukelluskurssi
- Öljyntorjuntakurssi
- Ensiapukurssi
- Ensivastekurssi

Sopimushenkilöstön alipäällystö- ja päällystökoulutus

- Ryhmänjohtajakurssi
- Tilannepaikanjohtajakurssi
- Sopimuspalokunnan päällikkökurssi (jatkossa sopimushenkilöstön päällystökurssi)
- Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi

Kuva 1. Pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä.

2.2.1. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuonna 2019

Vuonna 2019 Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma sisältää seuraavat kurssit:

- Vastaavan kouluttajan kurssi
- Pelastustoiminnan peruskurssi
- Savusukelluskurssi
- Ryhmänjohtajakurssi
- Sopimuspalokunnan päällikkökurssi (jatkossa sopimushenkilöstön päällistökurssi)
- Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi

Siirtymäaikana käytetään rinnan Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmaa sekä Pelastusopiston hyväksymää SPEK:n opetussuunnitelmaa. Katso kohta 1.4.

2.2.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuosina 2020 – 2022

Vuosina 2020 – 2022 Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmassa otetaan kantaa seuraaviin kursseihin:

- Pelastustoiminta tieliikenneonnettomuuksissa -kurssi
- Pintapelastuskurssi
- Korkealla työskentely
- Vaarallisten aineiden tukitoiminnot kurssi
- Kemikaalisukelluskurssi
- Öljyntorjuntakurssi
- Ensiapukurssi
- Ensivastekurssi
- Tilannepaikanjohtajakurssi

Siirtymäaikana käytetään rinnan Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmaa sekä Pelastusopiston hyväksymää SPEK:n opetussuunnitelmaa. Katso kohta 1.4.

Lähteet

Briggs, J & Collins, K. 1982. Evaluating the Quality of Learning: the Solo Taxonomy. New York: Academic Press

Kaukonen, E. 2005. Pelastustoiminnan johtaminen. Pelastusopisto, tutkimus- ja kehittämissyksikkö.

KPMG 2014. Kokonaisselvitys pelastustoimen sivutoimisen ja vapaaehtoisen henkilöstön koulutusjärjestelmästä. Sisäministeriön pelastusosasto.

Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. (Eds.) (2003). Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. WSOY, Vantaa.

Lonka, K. (2015) Oivaltava oppiminen. Otava, Helsinki.

Manninen, J. & Burman, A. & Koivunen, A. & Kuittinen, E. & Luukannel, S. & Passi, S. & Särkkä, H. (2007). Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Opetushallitus, Helsinki.

Siemens, G. (2004). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. (Viitattu 30.11.2016]
<http://devrijeruiimte.org/content/artikelen/Connectivism.pdf>

Sydänmaanlakka, P. (2012). Älykäs organisaatio. Vantaa, Talentum.